

POTRES, ŽLED, POPLAVA

So se tla pod tvojimi nogami že kdaj stresla? Je ob močnem deževju voda poplavlila šolo, ki jo obiskuješ, ali hišo, v kateri živiš? Si pozimi opazoval, kako je led okoval veje in debla dreves, telefonske in električne žice ter dro-

gove daljnovodov? Najbrž si zdaj že ugotovil, o čem bomo pisali tokrat: o naravnih nesrečah. Ker njihova moč in pogostost zadnja desetletja močno naraščata, se je treba nanje dobro pripraviti. Za nasvete smo tokrat zaprosili tudi gasilce, ki nam ob takšnih dogodkih že celih 150 let največkrat prvi priskočijo na pomoč. Vseeno pa upamo, da ti gasilskega pozdrava — »Na pomoč!« — ne bo treba velikokrat uporabljati.

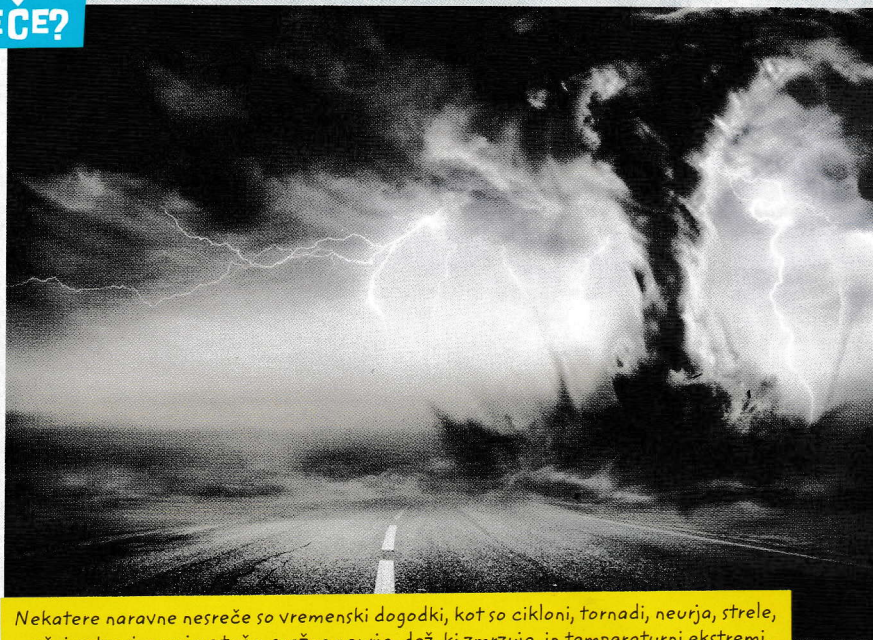
JAZ SEM PRIPRAVLJEN!

**Vesela
SO LA**

KAJ SO NARAVNE NESREČE?

Naravna nesreča je dogodek, ki ga povzročijo izjemne naravne sile. Nekatere naravne nesreče so vremenski dogodki, kot so cikloni, tornadi, neurja, strele, močni vetrovi, neurja s točo, snežna neurja, dež, ki zmrzuje, in temperaturni ekstremi. Druge naravne nesreče so povezane z vremenom, podnebjem in vodo: navadne in hudourniške poplave, nalivi, visoki morski valovi, peščeni viharji, požari, smog in dim, zemeljski, blatni in snežni plazovi ter suša. Nekatere naravne nesreče so posledica globalnega segrevanja ozračja. Vse pogosteje se namreč pojavljajo poplave, hujska neurja, suše, požari in druge naravne katastrofe, ki ogrožajo življenje ljudi in povzročajo večjo ali manjšo materialno škodo. Vseh naravnih

Nekatere naravne nesreče so vremenski dogodki, kot so cikloni, tornadi, neurja, strele, močni vetrovi, neurja s točo, snežna neurja, dež, ki zmrzuje, in temperaturni ekstremi.

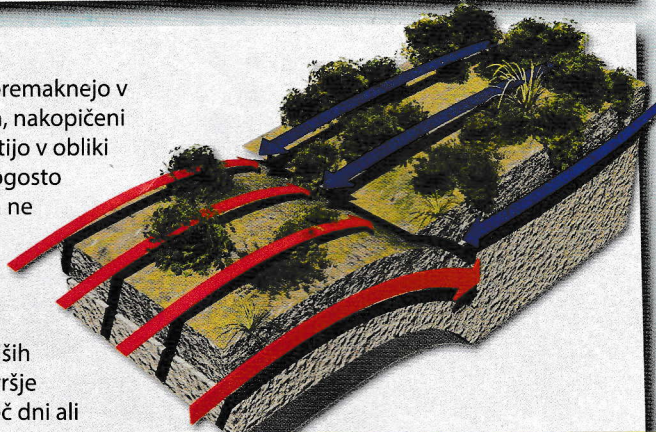
nesreč seveda ne moremo pripisati podnebnim spremembam, vzroki za njihovo pojavljanje so v Zemljini

notranjosti, nemalokrat pa tudi v človekovem nepremišljenem posegu v okolje.

POTRES

Ko se zatresejo tla, kar povzročijo premiki pod zemeljskim površjem, govorimo o potresu. Potres je sunkovito nihanje tal, ki nastane zaradi premikanja litosferskih plošč. Večina potresov je tako šibkih, da jih niti ne zaznamo. Občasno se tla stresejo tako močno, da to občutimo. Zaradi trenja ob premikanju dveh plošč se v kamninah dlje časa kopičijo izjemni pritiski, ki kamnine počasi upogibajo. Ko pritiski dosežejo kritično točko, se kamnine vzdolž

stika razlomijo in premaknejo v nasprotnih smereh, nakopičeni pritiski pa se sprostijo v obliki potresnih valov. Pogosto se celotna energija ne sprosti naenkrat, ampak glavemu sunku sledi vrsta popotresnih sunkov. Pri močnejših potresih lahko površje ostane nemirno več dni ali celo tednov.

Zaradi trenja ob premikanju dveh plošč se v kamninah dlje časa kopičijo izjemni pritiski, ki kamnine počasi upogibajo.

ŠKODA, KI JO POVZROČIJO POTRESI

Močni potresi lahko porušijo hiše, mostove in druge zgradbe ter povzročijo veliko škodo in človeške žrtve. Potres lahko nastane iz več razlogov. Močnejši potresi so večinoma tektonskega izvora in nastajajo kot posledica nenadnih lomov v zemeljski skorji. Drugi pogostejši naravni vzroki potresov

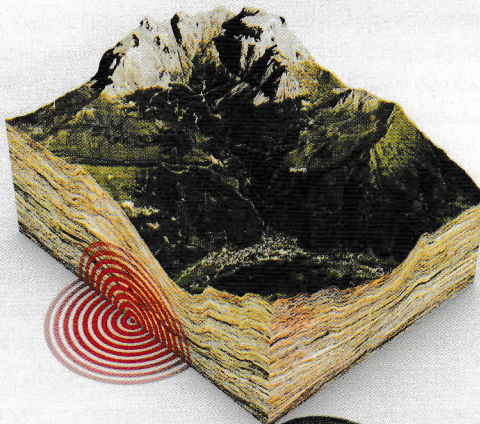
so vulkanska dejavnost in plazovi. Vsako leto se zgodi okrog 11 milijonov potresov, od katerih jih je okoli 34.000 dovolj močnih, da jih občutimo. Kar tri četrtine potresov na svetu se zgodi v pasu okrog Tihega oceana, ki ga zaradi številnih delujočih vulkanov imenujemo tihomorski ognjeni obroč.

Močni potresi lahko porušijo hiše, povzročijo veliko škodo in človeške žrtve.

HIPOCENTER IN EPICENTER

Žarišče ali hipocenter potresa je točka sprostitve nakopičene energije, je točka ali ploskev, iz katere izvirajo potresni valovi. Nadžarišče ali epicenter je točka na Zemljinem površju, ki je žarišču najbližja. Od hipocentra se v vseh smereh širijo prostorski potresni valovi, od epicentra po površju pa površinski potresni valovi. Epicenter je točka na Zemljinem površju, kjer je potresna možnost največja.

Točno nad žariščem ali hipocentrom potresa leži točka na zemeljskem površju, ki jo imenujemo epicenter ali nadžarišče.

vazred

7-9

Potresomer oz. seizmograf

Seizmograf je instrument, ki beleži nihanje tal. Zapise seizmografov uporabljamo za določanje magnitude potresa, lokacije epicentra in za razne seizmološke študije. Seizmograf je v bistvu nihalo, sestavljeno iz uteži, vzmeti in dušilca. Ima lastno periodo, ki je bistveno večja od periode nihanja tal. Seizmografi so zelo občutljivi instrumenti, ki se zelo odklonijo že pri majhnem pomiku tal. Namenjeni so za registracijo majhnih nihanj tal, ki se pojavljajo zaradi oddaljenih potresov.

RICHTERJEVA POTRESNA LESTVICA

Richterjeva potresna lestvica **se uporablja** za razvrščanje potresov glede na sproščeno seizmično energijo. Richterjeva magnituda pa nam pove veliko

o moči potresa in njegovih učinkih. Zamislil si jo je Charles Francis Richter v sodelovanju z Benom Gutenbergom leta 1935.

manj kot 3,5 – v glavnem se potresa ne čuti, zaznajo ga instrumenti;
3,5–3,9 – rahlo nihanje, zaznajo ga le občutljivi ljudje;
4,0–4,4 – tresenje, kot ga povzroči tovornjak;
4,5–4,9 – tresenje povzroča nihanje visečih predmetov;
5,0–5,4 – drevesa šelestijo, zazvonijo cerkveni zvonovi;
5,5–5,9 – pokajo stene, odpada omet;

6,0–6,4 – promet obstane, podirajo se dimniki;
6,5–6,9 – slabo grajene stavbe se podrejo;
7,0–7,4 – zemlja razpoka, podre se večina stavb, plinovodi, električni vodi in vodovodi so poškodovani;
7,5–7,9 – obstane le nekaj stavb, požari, poplave, plazovi;
več kot 8 – popolno uničenje, tla so vzvalovana in razpokana.

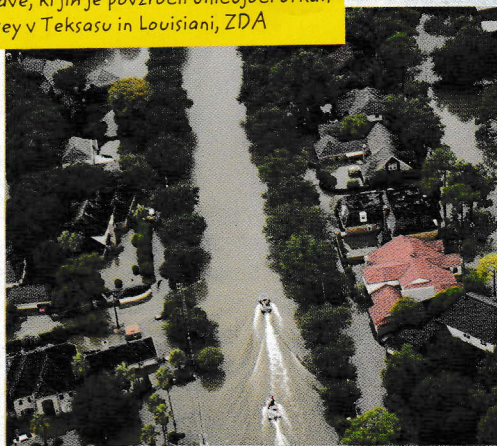
Najhujša potresa v Sloveniji sta se zgodila v daljni preteklosti, natančneje leta 1348 in 1511. Potres pri Beljaku leta 1348 ali veliki koroški potres velja za enega najmočnejših potresov v potresni zgodovini Evrope, saj se z njim ne more primerjati noben drug podoben dogodek v vsej srednji Evropi. Čeprav je bilo njegovo žarišče v bližini Beljaka v Avstriji, je močno prizadel tudi slovenske kraje. Povzročil je okrog 20.000 človeških žrtev. Beljak je bil takrat popolnoma porušen. Potres na Idrijskem leta 1511 pa je doslej najmočnejši potres, ki je prizadel območje današnje Slovenije. Epicenter potresa je bil na področju Čedad–Humini–Idrija, toda potresni sunki so prizadeli tudi ozemlje današnje Švice, Hrvaške, Madžarske, Češke in Slovaške. Najhujše je bila v Sloveniji prizadeta Idrija, ki je bila skoraj popolnoma porušena. V Škofji Loki je bil skoraj popolnoma uničen škofjeloški grad, v Ljubljani cerkev in komenda v današnjih Križankah ...

POPLAVE

Ob močnem deževju lahko pride do poplav kjerkoli. Poplave se pojavljajo v več oblikah, od majhnih hudourniških do obsežnih poplav na večjih območjih. Lahko jih sprožijo močna neurja, tornadi, cikloni, monsuni, ledeni zamaški in taljenje snega. Na različne vrste vremenskih razmer vpliva veliko dejavnikov. Občasno lahko ti dejavniki medsebojno vplivajo tako, da se na enem področju

zbere neobičajna količina vode. Na primer, razmere včasih povzročijo nastanek orkana, ki na svoji poti odlaga veliko količino dežja. Katastrofalne poplave lahko povzročita tudi popustitev jezov ali nenadna regulacija. Poplave ogrožajo življenje ljudi in imetje povsod po svetu. V zadnjem desetletju 20. stoletja so poplave prizadele približno 1,5 milijarde ljudi.

Poplave, ki jih je povzročil uničujoči orkan Harvey v Teksasu in Louisiani, ZDA

razred

7-9

Sekundarna škoda poplav

Poleg primarne škode zaradi poplav – sem uvrščamo predvsem ogrožanje človeških življenj in uničevanje materialnih dobrin ter poškodbe objektov, naprav in infrastrukture – lahko zaradi dlje časa trajajočih poplav nastane tudi sekundarna, drugotna škoda. Sem prištevamo epidemije in epizootije – nevarnost za pojav nalezljivih bolezni, saj lahko poplave vplivajo tudi na vire pitne vode in sanitarne sisteme,

dostopnost zdravstvenih storitev ter hitrost, obseg in trajnost odziva po nesreči. Onesnažene poplavne vode se lahko razširijo na območja zajetja pitne vode, izredno hude poplave pa celo uničijo občutljive ekosisteme. Prav tako so ob obilnih poplavah ogroženi posevki in oskrba s hrano, v izjemnih primerih pride celo do izgube celotnega

pridelka, kar lahko povzroči veliko gospodarsko škodo in lakoto. Dlje trajajoče poplave vplivajo celo na drevje: neodporne vrste lahko odmrejo zaradi zadušitve.

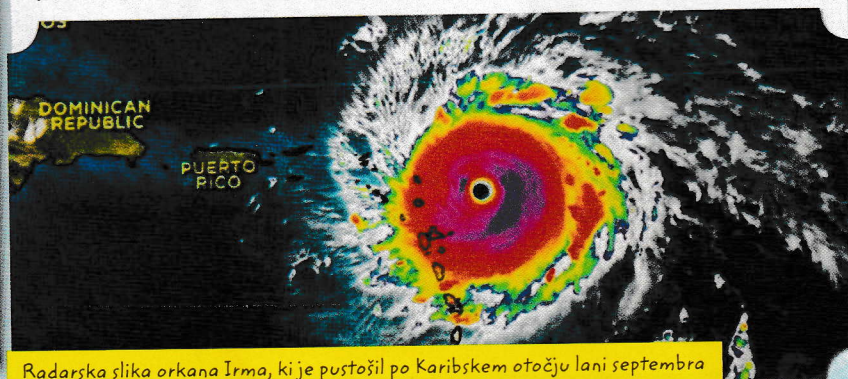

Zaradi poplav lahko bakterije in virusi zaidejo v vodne sisteme in povzročijo širjenje nalezljivih bolezni.

Poplave so v Sloveniji pogost naravni pojav. V Sloveniji poznamo več tipov poplav, najbolj pa z naravnimi nesrečami povezujemo hudourniške in nižinske poplave. Hudourniške so pogoste v hribovitih pokrajinah, kjer vodotoki ob padavinah hitro narastejo. Ker s seboj prinesejo obilo gradiva, povzročajo škodo na cestah, mostovih in travnikih, včasih tudi na zgradbah. Nižinske poplave pa so značilne za poplavne ravnice velikih rek. Najhujše poplave na naših tleh so se zgodile pred več kot stoletjem novembra leta 1901. Zajele so območje večine Slovenije. Poplavljale so Sava Bohinjka, Selška in Poljanska Sora, Krka, Temenica, Idrijca, Bača, Savinja, Hudinja in Voglajna.

Poimenovanje neviht, orkanov in hurikanov se je začelo že pred več kot 100 leti. Pred letom 1953 so ameriški meteorologi atlantske orkane poimenovali po krajih oziroma geografskih koordinatah mest, kjer so udarili ob obalo ZDA. Med letoma 1953 in 1979 so zanje po abecednem vrstnem redu izbirali izključno ženska imena, razlog pa je bila skupna »značilnost ženskega spola in izjemnih vremenskih pojavov

– nepredvidljivost«. Znanstveniki so uvedli poseben sistem poimenovanja, in sicer so za vsako leto pripravili seznam imen in jih razvrstili po abecedi, vsaka nevihta, ki je zadela Karibsko morje, Mehški zaliv in Severno Ameriko, pa je prejela ime s seznama. Leta 1979 so seznamu dodali še moška imena. V obtoku je šest seznamov. Seznam, ki je bil uporabljen za leto 2016, bo tako spet prišel na vrsto leta 2022.

Radarska slika orkana Irma, ki je pustošil po Karibskem otočju lani septembra

ŽLED

Če so se najhujši potresi in poplave pri nas zgodili pred mnogimi leti, pa se zagotovo marsikdo med vami najbrž še dobro spominja katastrofalnega žleda konec januarja in v začetku februarja leta 2014. Žled je takrat prizadel celotno Slovenijo razen Prekmurja in dela Primorske. Zaradi poškodb na električnem omrežju je brez električnega toka ostalo okoli 250.000 ljudi, žledolomi so povzročili zaprtje številnih cest po

državi, Agencija za okolje pa je zaradi vremenskih razmer za celotno Slovenijo razglasila rdeči alarm. Največja škoda je nastala na prometni in energetski infrastrukturi ter v gozdovih. Škoda po žledolomu je bila ocenjena na 300 do 500 milijonov evrov.

Ali veš, zakaj se pojavi žled? Pojavi se pozimi, ko višje zračne plasti preplavi toplejši in vlažen zrak. Ko dežuje, se dež

v plasti hladnega zraka nad tlemi hitro ohladi. Ko te ohlajene drobne kapljice priletijo na zmrznjena tla ali na hladne predmete, tam hipoma primrznejo. Katastrofalni žled presega debelino 5 centimetrov. V Brkinih se žled takšne debeline pojavlja v približno tridesetletnih presledkih; leta 1980 je bila plast ledu debela do 10 centimetrov, v Idrijskem hribovju pa so leta 1984 namerili tudi več kot 15 centimetrov debel sloj ledu.

razred
7-9

Žled in posledice

Največjo škodo povzročata na drevju in električnih ter telefonskih napeljavah. Teža ledu je namreč tolikšna, da se lomijo veje in debla, zvijajo se železni stebri, žice pa se trgajo. Lomljenje delov dreves ali celih dreves zaradi žleda imenujemo žledolom. Poškodbe zaradi žleda so pogostejše pri listavcih, saj imajo veliko površino vej, na katere se oprijema led. Ob zmernem žledenju so poškodbe omejene predvsem na lomljenje posameznih vej, kadar pa je žledenje intenzivno, prihaja do obsežnih poškodb drevja.

NAJHUJŠE NARAVNE NESREČE NA SVETU

Saj najbrž poznaš tisti znani rek, da nesreča nikoli ne počiva? To bi lahko trdili tudi za naravne nesreče. Naravne nesreče so bile vedno spremljevalke človeške zgodovine: tla so se velikokrat močno stresla in za sabo pustila razdejanja, reke so prestopale bregove in včasih s seboj odplavljale celo ljudi in njihove domove. Naravne nesreče človeku skozi stoletja niso prizanašale.

Pa pogledjmo, katere naravne nesreče veljajo za najbolj katastrofalne v človeški zgodovini.

- Najbolj smrtonosen potres vseh časov je bil leta 1556 v kitajski provinci Šanksi, ko je umrlo 830.000 ljudi. Uničenih je bilo 840 kvadratnih kilometrov površin, v nekaterih predelih je umrlo 60 odstotkov prebivalstva.

- Za najhujše poplave v človeški zgodovini štejejo poplave v osrednji Kitajski leta 1931, ki so terjale okoli 4 milijone smrtnih žrtev, prizadele pa so več deset milijonov ljudi. Že prej, leta 1887, je Rumena reka s svojimi poplavami med kitajskimi kmeti zahtevala visok smrtni davek. Umrlo je vsaj milijon ljudi.
- Poleg poplav in potresov so lahko uničujoči tudi vročina in plazovi. Vročinski val v Evropi leta 2003 je imel katastrofalne razsežnosti: zaradi vročine je umrlo okrog 37.500 ljudi, predvsem v Franciji. Eden najhujših plazov v svetovnem merilu se je zgodil v Venezueli, ko se je leta 1999 po dveh tednih neprestanega deževja zrušila gora, plazovi pa so s seboj odnesli več naselij in povzročili 15.000 človeških žrtev. Med plazovi naj omenimo še snežne plazove, ki vsako leto v povprečju vzamejo okrog 500 človeških življenj.

Kitajsko je prizadel najbolj smrtonosen potres vseh časov in najhujše poplave v človeški zgodovini.

ALI BO ŠTEVILO NARAVNIH NESREČ V PRIHODNJE ŠE NARAŠČALO?

Število naravnih nesreč po svetu iz leta v leto narašča. Med letoma 2005 in 2015 je svet prizadelo povprečno 335 naravnih nesreč na leto, kar je 14 odstotkov več kot

desetletje pred tem in skoraj dvakrat več kot med letoma 1985 in 1994. Povedano nekoliko drugače: naravne katastrofe so leta 2003 prizadele 254 milijonov ljudi, leta

1990 je bilo število trikrat manjše. Ugotovimo lahko, da se moč in pogostost naravnih nesreč čedalje bolj povečujeja.

vazred

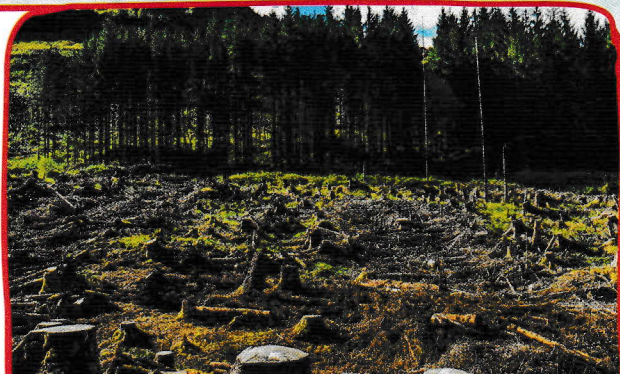
79

Med naravnimi katastrofami, ki jih povzročata vreme, so najbolj pogoste poplave; skoraj polovica vseh z vremenom povezanih naravnih nesreč v zadnjih 20 letih so poplave. Druga najpogostejša katastrofa so neurja, ki povzročijo tretjino naravnih nesreč. In čeprav so manj pogosta kot poplave, so najbolj smrtonosna.

Nekatere katastrofe nastanejo zaradi podnebnih sprememb, ki jih lahko v glavnem pripišemo človeku. Človek je namreč z uporabo fosilnih goriv in z izsekavanjem gozdov močno preobremenil naravne mehanizme, ki skrbijo za odstranjevanje ogljikovega dioksida iz ozračja.

Klimatologi opozarjajo, da bo prenasičenost ozračja z ogljikovim dioksidom pripeljala k nekaterim globalnim podnebnim spremembam, katerih znanilke so vse pogostejše vremenske katastrofe.

Poleg tega se bo povečala količina padavin, do česar je že prišlo. O tem pričajo številne poplave, ki po vsem svetu povzročajo ogromno gmotno škodo in ogrožajo življenje prebi-

Človek je z izsekavanjem gozdov močno preobremenil naravne mehanizme, ki skrbijo za odstranjevanje ogljikovega dioksida iz ozračja.

valcev. Klimatologi napovedujejo, da se bosta v prihodnosti povečala število in silovitost izjemnih vremenskih dogodkov, kot so sušna obdobja, hudi nalivi in viharji.

ŠE DOBRO, DA IMAMO – GASILCE!

Kdo nam ob naravnih nesrečah največkrat priskoči na pomoč? Gasilci, seveda. Slovensko gasilstvo ima skoraj 150-letno tradicijo in se je v zgodovini razvilo v pomembno silo na področju zaščite, reševanja in pomoči. Gasilci gasijo požare in pomagajo občanom ob naravnih nesrečah, nesrečah v prometu in z nevarnimi snovmi ter ob drugih nesrečah, ki nas doletijo v vsakdanjem življenju.

Posebej so se gasilci izkazali pri odpravljanju posledic snega, žleđa in poplav, ki so februarja 2014 prizadele Slovenijo. Gasilci so občanom najprej pomagali z nasveti in opozorili, kmalu pa so se pojavile tudi intervencije, povezane z odstranjevanjem vej in dreves, ki so klonile pod težo snega in ledu

ter padle na cestišča in objekte. Tako so gasilci neumorno čistili ceste in reševali objekte, ob izpadih električnega toka pa so občanom pomagali tudi pri oskr-

bi z električno energijo iz agregatov. Večkrat so sodelovali pri reševanju in evakuaciji občanov iz objektov, ki so jih ogrožali plazovi in drevesa.

Mimogrede, ali veš, kaj je gasilska intervencija? Gre za pomoč gasilcev ob požarih, naravnih ali drugih nesrečah, da bi rešili ali zavarovali ljudi, premoženje, okolje, živali ali kulturno dediščino. Gasilska intervencija se začne s prejemom obvestila o nesreči ter obsega pot na intervencijo, izvajanje nalog zaščite reševanja in pomoči ter traja do vrnitve v gasilsko enoto. Gasilci morajo na intervencijah uporabljati osebna zaščitna sredstva in skupno zaščitno opremo, ki jo lahko določi vodja intervencije.

Gasilci morajo na intervencijah uporabljati osebna zaščitna sredstva in skupno zaščitno opremo.

GASILCI PIONIRJI

Si mogoče že gasilec, gasilka? Med slovenskimi gasilci je v tem trenutku več kot 18200 pionirk in pionirjev od

6. do 12. leta starosti ter več kot 20 300 mladink in mladincev od 12. do 18. leta. Če bi rad priskočil na pomoč

ljudem v stiski ob različnih nesrečah, se pridruži gasilcem in gasilkam.

KAKO SE LAHKO ZAVARUJEMO IN POMAGAMO PRI NARAVNIH NESREČAH?

Kaj lahko narediš ti, če opaziš požar, naravno ali drugo nesrečo? Poklicali smo na Gasilsko zvezo Slovenije in odgovore poiskali pri mag. Matjažu Klariču, ki je v tej krovni organizaciji gasilstva v naši državi zadolžen za strokovno operativno-organizacijsko področje. Kakšni so njegovi napotki mladim v takšnih primerih?

Pokličeš telefonsko številko 112 v regijski center za obveščanje. Dežurnemu operaterju, ki se ti bo oglasil, poveš: kdo kliče, kaj, kje in kdaj se je zgodilo, koliko je ponesrečencev, kakšne so poškodbe, kakšne so okoliščine na kraju nesreče, kakšna pomoč je potrebna.

Po klicu počakaš gasilce na vidnem mestu in jih usmeriš na kraj nesreče ter sodeluješ z vodstvom intervencije pri posredovanju pomembnih podatkov za uspešno reševanje ljudi in živali, gašenje požara ali pomoč ob naravni ali drugi nesreči. Regijski center bo aktiviral ustrezne enote. Pri večini nesreč namreč najprej aktivirajo gasilce, po-

gosto pa tudi Gorsko reševalno službo, Podvodno reševalno službo, Jamarsko reševalno službo, enote reševalcev z reševalnimi psi, enote za postavitev začasnih prebivališč, nastanitvene enote in enote prve pomoči, enoto za zagotavljanje zvez in aeroklube. Po naravnih nesrečah se lahko, odvisno od škode, organizirajo

humanitarne akcije, kjer lahko pomagaš z zbiranjem oblačil in sredstev za prizadete v naravnih nesrečah. Prostovoljci pomagajo pri zbiranju in razdeljevanju oblačil, hrane, denarnih sredstev. Pri odpravljanju posledic naravnih nesreč s sredstvi pomagajo državne institucije, humanitarne organizacije in zavarovalnice.

Humanitarna akcija leta 2016 po potresu v Ekvadorju z magnitudo 7,8. Prostovoljci so ljudem po naravni nesreči delili pakete s hrano, oblačili, vodo in zdravili.

Naravne nesreče povzročajo veliko večjo škodo v razvitem svetu kot v nerazvitih delih sveta. Ko govorimo o dolgoročnih posledicah in številu smrtnih žrtev, pa je slika obratna. Kar 90 odstotkov smrti v naravnih nesrečah se zgodi v revnih državah sveta. Za primerjavo je v San Franciscu, ki je osrčje enega najbogatejših območij na Zemlji, umrlo 63 ljudi, na revnem Haitiju pa je bilo ob potresu podobne moči na desettisoče žrtev. Zakaj? Razlika med državami razvitega in nerazvitega sveta je v gospodarskem razvoju. Razviti svet ima bolj organizirane evakuacijske sisteme, gradnja zgradb je kvalitetnejša in protipotresna, javni prevoz je bolj vzpostavljen, več je reševalnega osebja, bolnišnic in tudi druge infrastrukture, kamor se ljudje ob nevarnosti lahko zatečejo. Ne le, da so naravne nesreče hujše v krajih in predelih, kjer je revščine več,

tudi same so eden od vzrokov za nastanek revščine. Svetovna banka ocenjuje, da vremenske ujme vsako leto v revščino pahnejo 26 milijonov ljudi – to pomeni za 13 Slovenij revežev. Zaradi tega je prizadeto tudi svetovno gospodarstvo. Osiromašene žrtve in drugi dejavniki, povezani z naravnimi nesrečami, vodijo v vse manjšo potrošnjo. Zaradi manjše potrošnje pa se zniža bruto domači proizvod, s kratiko BDP. (Je ekonomski izraz in pomeni vrednost vseh dokončanih proizvodov in storitev, ki so bili ustvarjeni v okviru ene države v določenem obdobju, je merilo za ekonomsko dejavnost posamezne države). Pred tem se ne moremo skriti niti v Sloveniji. Zaradi vremenskih ujm smo samo v Sloveniji na leto izgubili pet odstotkov BDP. Pregovor pravi »Če mislite, da je varnost draga, si privoščite nesrečo.« Ljudje in tudi podjetja se zato odločijo

za zavarovanje svojih nepremičnin in drugih predmetov. Namen zavarovanja je namreč povrnitev predmetov in drugih zavarovanih stvari v prvotno stanje

75 m visok stolp z uro na stavbi Ferry building v San Franciscu je od leta 1898, ko je bil zgrajen, preživel že dva močna potresa.

NAGRADNA IGRA:

Naravne nesreče

Naravnih nesreč ne moremo preprečiti, lahko pa bistveno ublažimo njihove posledice, če se na naravne nesreče pravočasno pripravimo. Ko si opozorjen na naravno nesrečo, je pomembno, da se zaščitiš in se zatečeš na varno.

KATEREGA IZMED NAŠTETIH PREDMETOV NAJPREJ VZAMEŠ S SEBOJ?

- a. Fotoaparar
- b. Denar
- c. Platenko z vodo
- d. Učbenik za matematiko

Več o tem kako se pripraviti na naravne nesreče in ostalih zanimivih vsebinah pa si lahko prebereš na <http://vsebovredn.triglav.si/>

Odgovor oddaj do 6. februarja 2018 na www.veselasola.net ali pošlji na naslov: **Vesela šola, Mladinska knjiga Založba, Slovenska 29, 1000 Ljubljana**, s pripisom **Naravne nesreče**. Med prispelimi odgovori bomo izžrebali tri srečneže, ki jim Zavarovalnica Triglav podarja paketek Curaprox in majico. Več o pravilih sodelovanja na www.vesela.sola.net.

Junaki smučajo s čelado!

Kuža Pazi varuje, Kuža Pazi svetuje!

Vse bo v redu

triglav

www.triglav.si

STORM CHASERS

Have you heard about the so-called storm chasers? They are special photographers that chase storms and take photos of them and different occurrences in the sky. Storm chasing is especially popular in America, because there are as many as 1300 to 1500 tornados per year. This is when we can observe a lot of breathtaking appearances in the sky. The photographers must be very experienced to be able to decide where it is safe to take photos and to know what can happen if they are in danger. Of course, they must be well-equipped with modern technology but even more importantly, they must be present in the right place at the right time. By taking such photos photographers make the public aware of the dangers of weather conditions and what measures they can take when such situations occur.

Certain natural catastrophes are connected to weather, climate and water. Which of the following natural catastrophes is connected to weather?

FLOOD

TORNADO

SANDSTORMS

AVALANCHE

TORNADO SOLUTION

VOCABULARY

a storm chaser – lovalec neviht
an occurrence – pojav
breathtaking – osupljiv
weather conditions – vremenske razmere

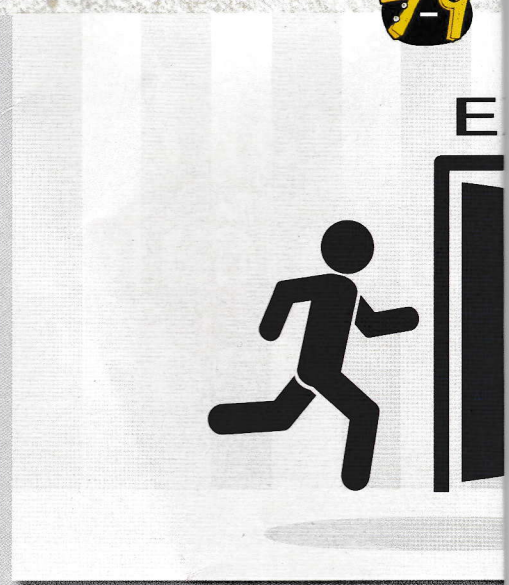
measures – ukrepi
a natural catastrophe – naravna katastrofa
to endanger – ogrožati
a government agency – vladna agencija

a retreat – umik
an evacuation – evakuacija
a refuge – zatočišče
an assembly point – zbirališče

Natural catastrophes can seriously endanger the lives of people. In such cases government agencies give orders to people to find refuge in a safe place. The retreat of people from the zones in danger is called evacuation. An evacuation is an immediate and quick removal of people away from the threat and danger. Evacuations can range from a small-scale evacuations due to fire in a building to large-scale evacuations due to a flood or an approaching hurricane.

What is the term for a graphic representation of a building and parts of a building which show an organized retreat to a safe place in case of danger? You can also find on in your school.

RED ALARM

ASSEMBLY POINT

FIRE ORDER

EVACUATION PLAN

EVACUATION PLAN SOLUTION

PIONIRSKI DOM

Jaz sem že vpisana.
Kaj pa ti?

GEWITTERJÄGER

Hast du gewusst, dass es Gewitterjäger gibt? Das sind Leute, die Gewitter »jagen« und Wetterphänomene fotografieren. Diese Tätigkeit ist besonders in Amerika beliebt. Dort werden nämlich jährlich zwischen 1300 und 1500 Tornados aufgezeichnet, bei denen man atemberaubende Naturscheinungen beobachten kann. Diese Fotografen müssen so erfahren sein, dass sie wissen, von welcher Seite sich dem Gewitter zu nähern und was ihnen zustoßen kann, wenn sie zu mutig sind. Allerdings müssen sie mit moderner Technologie ausgerüstet sein und vor allem zur rechten Zeit auf dem richtigen Ort sein. Die Gewitter sind zwar sehr gefährlich, aber die entstandenen Fotos sind bewundernswert. Dabei wollen die Fotografen die Öffentlichkeit aufklären, was Wetterverhältnisse verursachen können, und worauf man aufmerksam sein muss, wenn sie erscheinen.

Bestimmte Naturkatastrophen sind mit dem Wetter, dem Klima und dem Wasser verbunden. Welche von folgenden ist eine Wettererscheinung?

DIE ÜBERSCHWEMMUNG

DER TORNADO

DER SANDSTURM

DIE SCHNEELAWINE

LÖSUNG:
DER TORNADO

WORTSCHATZ

der Gewitterjäger – fotografi, ki snemajo nevihte

die Naturscheinungen –

naravni pojavi

die Feuerordnung – požarni red

die Naturkatastrophe –

naravna nesreča

die Wetterverhältnisse –

vremenske razmere

die Überschwemmung – poplava

die Schneelawine – snežni plaz

gefährden – ogrozati

die Bevölkerung – prebivalstvo

betroffene Gebiete –

prizadeta območja

der Notfall – nuja, stiska

erfahren – izkušni

Manchmal sind die Naturkatastrophen so schlimm, dass sie Menschenleben gefährden. In dem Fall wird die Bevölkerung der betroffenen Gebiete zur Aussiedlung aufgerufen. Die Aussiedlung aller Bewohner der betroffenen Gebiete nennt man Evakuierung. Dabei geht es darum, dass die Bewohner der gefährdeten oder betroffenen Gebiete so schnell wie möglich ausgesiedelt werden. Es kann sowohl um Evakuierungen kleineren Umfangs gehen, beispielsweise bei der Feuergefahr, als auch größerer Gebiete wegen Überschwemmungs- oder Orkangefahr.

Wie nennt man die grafische Darstellung eines Gebäudes oder der Teile eines Gebäudes, in der festgelegt ist, wie man in Notfall das Haus sicher verlässt? So eine Darstellung findest du auch an der Schule, die du besuchst.

DER ROTE ALARM

DIE FEUERORDNUNG

DER SAMMELPUNKT

DER EVAKUIERUNGSPLAN

LÖSUNG:
DER EVAKUIERUNGSPLAN

**KULTURNO - UMETNIŠKI PROGRAMI
TUJI JEZIKI IN KULTURE**

WWW.PIONIRSKI-DOM.SI

PIONIRSKI DOM

OGLASNO SPOROČILO

1. KAJ JE NARAVNA NESREČA?

- a. Dogodek, ki ga povzročijo izjemne naravne sile.
- b. Dogodek, ki ga povzroči človek.
- c. Dogodek ob močnem deževju.

1. TOČKO POD POVRŠJEM ZEMLJE, KJER NENADEN PREMİK KAMNIN POVZROČI NASTANEK POTRESA, IMENUJEMO:

- a. potresomer
- b. epicenter
- c. magnituda

5. KAKO IMENUJEMO POJAV, KI NASTANE ZARADI DEBELE PLASTI LEDU IN POVZROČA LOMLJENJE CELIH DREVES ALI DELOV DREVES?

- a. žled
- b. žledolom
- c. zmrzal

2. PREČRTAJ VSILJIVCA!

- potres
- žled
- hudourniška poplava
- globalno segrevanje

2. PRAVILNO POVEŽI

- epicenter
- plast
- žledolom
- premik kamnin
- seizmograf
- sanitarni sistem
- lestvica
- nihanje tal
- Richter
- epidemija

3. PRAVILNO POVEŽI

PIL Vprašanja na veselošolskem tekmovanju 2017/2018 bodo tudi iz člankov v Pilu. Da boš članek lažje našel, je označen z logotipom Vesele šole.

4. DRŽI ALI NE DRŽI?

Poplave lahko sprožijo močna neurja, tornadi, cikloni, monsuni ...

- DRŽI
- NE DRŽI

3. PREČRTAJ VSILJIVCA

- ciklon
- snežno neurje
- tornado
- suša

5. POTRES JE SUNKOVITO NIHANJE TAL, KI NASTANE ZARADI:

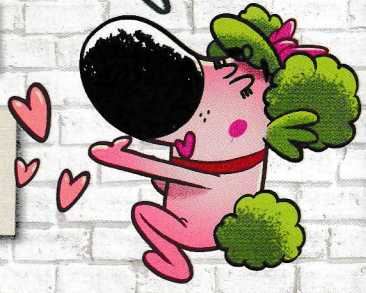
- a. potresnih valov
- b. podnebnih sprememb
- c. premikanja litosferskih plošč

4. DRŽI ALI NE DRŽI?

Potresi so večinoma tektonskega izvora, lahko pa nastanejo tudi zaradi vulkanske dejavnosti in plazov.

- DRŽI
- NE DRŽI

ŠE VEČ VPRAŠANJ IN ZANIMIVIH VSEBIN NAJDEŠ NA UČNIH POTEH. OBIŠČI WWW.VESELASOLA.NET. IN NE POZABI NA JANUARSKI IZZIV!

Izpolni preizkus in ga pošlji na naslov: Vesela šola, Mladinska knjiga Založba, Slovenska 29, 1000 Ljubljana, s pripisom Januarska VŠ. Ne pozabi pripisati svojih podatkov (ime in priimek, naslov). Podatke naj podpiše eden od staršev oziroma skrbnikov, ki s podpisom dovoljuje, da jih posreduješ in sodeluješ v nagradni igri. Med prispelimi praviilnimi odgovori bomo **3. februarja 2018** izžrebali nekaj srečnežev, ki jih čakajo nagrade. Imena nagrajencev bodo v tednu dni po žrebanju objavljena na www.veselasola.net, kjer so objavljena tudi pravila nagradnih iger.

JANUARSKO TEMO POTRES, POPLAVA ŽLED SMO PRIPRAVILI:
 Katja Željani; Pionirski dom (angleški in nemški del); Matej De Cecco (ilustracija); Adriano Janežič (strip); Manca Švara (oblikovanje); Vera Jakopič (lektoriranje); Rebeka Tomšič (urednica). Slikovno gradivo: Shutterstock.

Pri izpeljavi celotne zasnove letošnje Vesele šole nam pomagajo Abanka, Pošta Slovenije, Telekom Slovenije in Zavarovalnica Triglav.

Vesela šola je priloga mesečne revije Pil; letnik 48, št. 5 (januar 2018).